

ד. נ. ברין

„חתן בראשית“

„הזיקה“ של ר' אליעזר מאיר ליפשיץ. לפיכך לא היתה להם אותה ההשפעה כלפי חוץ, כלפי הציבור הדתי, וכלפי פנים, התלמידים.

עם כל זאת לא מצא הר"מ ליפשיץ סיפוק בעבודתו החינוכית, במובן הדתי, לא בסמינריון למורים של „עזרה“ ולא בסמינריון העברי אחר-כך. הוא ראה והתחיל, מתוך העבודה בחינוך הכללי, בצורך הגדול של חינוך דתי מיוחד, עומד ברשות עצמו ופועל על דעת עצמו, לפי רוחו והשקפתו. והוא לא החמיץ כל הזדמנות, שהגיעה לידו לעזור ליסודם של בתי-חינוך דתיים ולדאוג גם להתפתחותם. וכשניתנה לו האפשרות הראשונה לשרת שירותו לחינוך דתי, הוא מוותר על כל עברו בחינוך הכללי, עוזב את הסמינריון העברי הכללי ומתחיל מ„בראשית“, בבית-המדרש למורים של „המזרחי“ המתיסד בירושלים. יתר על כן: בשעת המשא ומתן ב„מזרחי“ על ייסוד בית-המדרש למורים חייב את יסודו, חיזק את הלבבות, עודד וגם הלהיב את חברי המרכז הארצי של „המזרחי“, את מנהלי הלשכה ואת הפעילים שב„מזרחי“ בימים ההם, למהר בפתיחת המוסד. היה זה בראשית צעדיו של החינוך „המזרחי“. בתי-ספר עממיים דתיים נדרשו מכל עיר ומושבה ומורים דתיים לא היו. הר"מ ליפשיץ קיבל עליו להכין מורים דתיים. ועם יסוד בית-המדרש למורים „המזרחי“, בשני תריסרים תלמידיו, נפתחו בו שלוש כתות ובשנה השניה ליסודו נתן את המחזור הראשון. מספר תלמידים סיימו את לימודיהם, קיבלו תעודות גמר ונכנסו לעבודה בבתי-הספר של „המזרחי“.

הר"מ ליפשיץ מסיים שנה-שנה מחזור של תלמידים בוגרים ופותח במחזור חדש; מסיים עבודת חינוך ומתחיל שוב מ„בראשית“, בהכנת מחזור חדש. הוא נותן לבתי-הספר של „המזרחי“ את המורה המלמד מ„בראשית“ עד „לעיני כל ישראל“.

חתן יובל הששים, ר' אליעזר מאיר ליפשיץ, הוא „חתן בראשית“ של החינוך הדתי-לאומי, חינוך „המזרחי“ בארץ-ישראל. אנו זוכרים אותו עוד מן הימים שלפני תקופת החינוך „המזרחי“, תקופת החינוך של „עזרה“. ר' אליעזר מאיר ליפשיץ הוזמן להיות מורה בבית-המדרש למורים של „עזרה“ והוא בא לשכון כבוד בתוככי ירושלים, והתחיל להניח יסודות לחינוך דתי-לאומי, לחינוך „מזרחי“.

הוא בא לירושלים מתוך סביבה, שלא היתה רחוקה ברוחה מירושלים. מן היהדות הדתית שבגאליציה העתיקה את עצמו ואת כל ישותו לירושלים. ומיד קנה לו זכות אזרח ביהדות הדתית שבירושלים. זכור לנו עוד היטב ר' אליעזר מאיר ליפשיץ, המורה בסמינריון ההולכי בוקר-בוקר עם תיק הטלית ותפילין העבה מתחת ולבית-שחיו, לבית-הכנסת של ראגד, מרכז חסידי גאליציה ואוסטריה. הוא נכנס בשלום ויוצא בלי פגע. אין קנאים פוגעים בו, כדרך שנהגו לפגוע באחרים, הם מכירים אותו ומכבדים אותו. נהנים על סיפורי החסידים שלו ושיחותיו על הבעש"ט ושאר גדולי החסידים ורבותיהם. הם לא ראו בזה כל זרות. אף הוא לא מצא כל ניגוד בין עבודתו החינוכית בסמינריון של „עזרה“ ובין תפילתו בחברת החסידים. מתפלל ללי בית הכנסת מסוג זה בירושלים בימים ההם חשבו, שמורה בבית-ספר עברי, ובסמינריון עברי לא כל שכן. אינו רגיל אצל תפילה. ומורים ותלמידי בתי-ספר בימים ההם חשבו שמורה אינו צריך כבר להתפלל. בא ר' אליעזר מאיר ליפשיץ והעמיד את שניהם על טעותם. והדברים השפיעו. הוא הכניס את הנעימה הדתית לתוך המנגינה של החינוך העברי בירושלים. היו אמנם אז בחינוך העברי, ביחוד בירושלים ובבתי-הספר של „העזרה“, עוד מורים, שהיתה להם זיקה לדת וליהדות והיו באים לבית הכנסת לתפילה, ביחוד בשבת ויום טוב. אבל זו לא היתה אותה